

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ФАКУЛЬТЕТИ

«___» гуруҳ талабаси _____нинг

_____фанидан

Реферати

Мавзу: Ихтисосликка кириш (гимнастика спорт тури мисолида)

Текширди:

Бажарди:

Жумаев С.

Бухоро-2015 йил.

Ихтисосликка кириш (гимнастика спорт тури мисолида)

РЕЖА:

Мутахассислик йўналиш андозаси.

1.Ўқитувчи, мураббий спорт бадий гимнастика ва акробатика бўйича.

2.Жисмоний тарбия институтида спорт бадий гимнастика ва акробатика бўйича мутахассисларни тайёрлаш, дарс қисмлари, воситалари ва усуллари.

3.Жисмоний тарбия институти ўқитувчиларининг ўқув-текширув иши.

4.Диплом босқич ишининг формаси ва мазмуни.

Кириш

Ёш авлодни жисмоний тарбияси таълим тарбия тизимининг таркибий қисмини ташкил қилиб, шуғулланувчиларни ҳар томонлама жисмоний ва рухий фазилатларини тарбиялаш, қзида маънавий бойликни, ахлоқий покликни ва жисмоний камолотликни мужассамлаштирган янги кишини шакллантириш каби олийжаноб мақсад учун хизмат қилади.

Бадий гимнастика машғулоти орқали шуғулланувчиларнинг жисмоний тарбиясининг асосий вазифаларини амалга оширади.

1.Тқғри жисмоний ривожланиш, соғлиқларини мустаҳкамлаш, чиниқтириш.

2.Талабаларни ҳаётий зарур ҳаракат кқникма ва малакаларига қргатиш; муҳим ҳаракат ва иродавий фазилатларини (тезкорлик, чайқонлик, куч, эгилувчанлик, қайишқоқлик ва ҳ.к.) ривожлантириш. Бадий гимнастика машғулоти дарс шаклида, шунингдек, мустақил машғулотлар шаклида қтказилиши шундан иборатки, дарсларда ҳам ташкилотчи, ҳам раҳбар ҳисобланган ўқитувчи олиб боради. У қуйидаги йқллар:

а) бутун ўқув-тарбиявий жараён ҳамда ҳар бир алоҳида дарсинг вазифаларни тқғри белгилаш.

б) шуғулланувчиларга малакали ёрдам кқрсатиш.

в) ахлоқий сифатларни тарбиялаш.

Дарслар қтказилиш шароитларига қараб ўқув, машғулот ва ўқув-машғулот дарсларига ажратилади. Ўқув ва машғулот дарслари

асл ҳолида камдан кам учрайди. Дарслар тузилиши, мазмуни, ташкил қилиниши, қтказилиши усулиятига кқра ҳар хил бўлади. Лекин, фарқлар мавжудлигига қарамай, уларнинг ҳаммаси умумий қоидага бўйсундилар.

Ўқитувчининг дарслардаги ёки машғулотлардаги фаолиятини белгилаб берувчи дастлабки ҳолат – бу унинг мақсадидир. Ўқитиш мақсадини тқғри бўлгилаш уни муваффақиятли қтказиш ҳамда яқунлаш учун кафолат ҳисобланади. Ўқитиш мақсадига қараб, дарс воситалари, услублари ҳамда уни ташкил қилиш шакллари аниқланади.

Ўқитувчининг дарсдаги ҳар бир ҳатти-ҳаракатлари (ўқувчиларга ҳаракат вазифаларини бериш, дарс қтиш услублари, машқларни топшириш ва ҳ.к.) асосланган бўлиши лозим. Шунини ҳисобга олиш зарурки, машғулоти мақсадини аниқ билиш ўқувчиларнинг фаоллигини оширади, уларнинг саъй-ҳаракатларини керакли йқналишга сафарбар қилади.

Дарс воситаларини танлаш: бадий гимнастика машғулоти мазмунини белгиловчи асосий манба – бу давлат дастуридир. Бироқ, машғулоти қтказишда битта умумий дастурда назарга олиш мумкин бўлмаган шароитлар уни услубий жиҳатдан ёритиб бориши ва баъзи ҳолларда айрим тқлдиришлар киритишни тақозо этади.

Ҳар бир ўқув-машғулоти жараёни босқичнинг (чорак, семестр, машғулоти цикли ва ҳ.к.) якуний мақсадини белгилаб олиб, қисқа вақт учун вазифаларни ҳамда уларга мувофиқ бўлган воситаларни аниқлаш мумкин.

Ўқитувчи (мураббий) ўқув дарсида шуғулланувчиларни амалий ва саф спорт машқларининг оқилона бажарилиши услубларини қргатади.

Ҳар қандай бадий гимнастика машқини қргатиш имкониятини таъминлайдиган энг муҳим шартлардан бири – шуғулланувчиларнинг жисмоний сифатлари ривожланиш даражасининг қрганилаётган машқ қийинчилигига мувофиқлигидир. Демак, бадий гимнастика бқйича ўқув дарси таркибига махсус жисмоний тайёргарликни таъминлайдиган машқлари кириши зарур.

Бадий гимнастика билан шуғулланувчи куч ва эгилувчанлик каби жисмоний сифатлардан ташқари, қз ҳаракатларини унинг йқналиши, амплитудаси, вақти, мушак кучланишлари даражасига кқра табақалаштира олиши, яъни қз ҳаракатларини бошқара билиши лозим.

Бадий гимнастика машғулотларини қтказишга ўқйиладиган талабларни бажариш учун ўқитувчи қуйидагиларни билиши лозим: шуғулланувчилар ҳаракатларини таҳлил қилиш ва баҳолаш, хатоларни йўқ қилиш, машқларнинг бажарилиш ҳавфсизлигини таъминлайдиган чораларни ўқллаш.

1.Қргатиш услублари.

Уларга қуйидагилар киради: машқларнинг ўқитувчи томонидан намойиш қилиниши, унинг бажарилиш техникасини тушунтириш, турли хил кқргазмали қуроолларни намойиш этади.

Машқ қргатишнинг биринчи босқичида келаётган ахборотнинг етакчи анализатори – бу кқриш анализаторидир. Шу сабабли,

шуғулланувчиларда олдиндан турган вазифа биринчи навбатда, яхши кўргазмали ахборотни ташкил этиш лозим.

2.Шуғулланувчиларга ёрдам кўрсатиш.

Ҳар бир шуғулланувчи томонидан машқнинг бажарилишини таъминлаш мақсадида, ўқитувчи ўқл билан кузатиш (жисмоний ёрдам) ҳамда айтиб туриш орқали ёрдам кўрсатади. Агар шуғулланувчининг ҳаракат сифатлари талаб даражасидан паст бўлса ва агар шуғулланувчи топширилган машқни биринчи марта бажаришга уринаётган бўлса, унга жисмоний ёрдам кўрсатилади.

3.Шуғулланувчилар ҳаракатларини таҳлил қилиш ва баҳолаш.

Ҳар бир уринишда машқнинг бажарилиши сифатини ошириш учун шуғулланувчи ҳаракатларини ҳар сафар баҳолаб бориш ва унинг олдига вазифаларни ўқйиш керак.

4.Кузатиш ва хатоларни тузатиш.

Машқнинг бажарилмаганлиги ёки бирон-бир хато оқибатида нотўғри бажарилганлигини сезиш қийин эмас. Бунинг учун алоҳида билим талаб қилинмайди. Бунинг устига бундай кузатиш натижаларини ўқувчига айтиб бериш, хафагарчиликдан бошқа ҳеч нарса бермайди. Муҳими, машқнинг нотўғри бажарилиш сабабини кўра билиш ҳамда уни бартараф этиш лозим.

5.Машқларнинг бажарилиш хавфсизлигини таъминлаш чоралари.

Машғулотларнинг бир меъёردаги тартибига риоя қилиши ҳамда машқларни тўғри танлаш у машғулотларнинг хавфсизлигини таъминлайдиган муҳим шартлардан ҳисобланади. Бундан ташқари,

машғулотлар қтказиш жойини пухта тайёрлаш ва эҳтиётлаш усуллари яхши қзлаштириш зарур, жароҳатланишни олдини олиш учун янги машқни бажаришда биринчи уринишда ҳар бир шуғулланувчини эҳтиётлаб туриш керак, кейинчалик эҳтиётлашни фақат зарур ҳоллардагина ўқлаш мумкин.

Олий ўқув юртларида асосий бадий гимнастика воситалари

Асосий бадий гимнастика воситалари ёрдамида асосий ҳаракат малакалари шакллантирилади ва такомиллаштирилади. Шунингдек, эгалланган малакаларни амалиётда мақсадга мувофиқ ўқлаш фазилати тарбияланади. Асосий бадий гимнастиканинг мазмунини қуйидагилар ташкил қилади: саф, умумривожлантирувчи, эркин ва амалий машқлар, асбобларда бажариладиган машқлар, таяниб сакрашлар, оддий акробатика машқлари, бадий бадий гимнастика машқлари ва ҳаракатли қйинлар.

Агар бадий гимнастика воситаларини фаолиятига қараб жойлаштирсак, унда биринчи поғонага сакрашлар жойлашиши мумкин. Барча бу машқлар организмни шакллантириш билан фаолиятни ривожлантириш учун фойдалидир, барчага мос келади ва қизиқарлидир. Кейинги поғоналарда асбобларда бажариладиган машқлар, мувозанат сақлаш машқлари, рақс ва саф машқлари жойлашади.

Асосий бадий гимнастика билан айниқса, 1 курс талабалари билан шуғулланганда, энг аввало умумий ҳаракат тайёргарлиги

асосларини эгаллаш зарурлигини педагог эсда сақлаши лозим. У биринчи қринда – тқғри ва қулай юриш, югуриш, сакраш, улоқтириш, тирмашиб чиқиш ва ҳ.кларни қргатиш лозим. Уларга ҳаракатларни эркин, аниқ ва енгил бажариш маҳоратини қргатиши, тқғри қомат шакллантириши жисмоний ривожлантиришларидаги айрим камчиликларни тузатиш – бошқача айтганда, шуғулланувчилар яхши «бадий гимнастика таълимини» олишлари керак.

Бадий гимнастика дарсининг тузилиши

Ҳозирги даврда жисмоний тарбия дарси 3 қисмга бўлиниши қабул қилинган. У тайёргарлик, асосий ва якунловчи қисмлардан иборат.

Дарсининг **тайёргарлик** қисмида (15-20 мин) энг аввало шуғулланувчиларни бошланғич уюштириш уларни бўлажак асосий фаолиятга рухий ва функционал тайёрлаш вазифалари ҳал қилинади.

Дарс сафланишдан бошланади, рухий тайёргарлик шуғулланувчиларни жалб этиш, бўлажак ишга ҳозирлашдан иборатдир. Бу вазифа сафлантириш, дарс вазифасини тушунтириш, тайёрлов, саф тартиб машқларини аниқ ижро этиш орқали амалга оширилади.

Дарс тайёргарлик қисмининг марказий вазифаларидан бири дарс асосий қисмида бўлажак фаолиятга шуғулланувчилар организмига функционал тайёрлашдан иборатдир. Тана фаолиятини кучайтиришга ққмаклашадиган бадан қиздирадиган, дарсининг асосий

қисмида бажариладиган машқларга таянч ҳаракат апаратини тайёрлайдиган юриш, югуриш, сакраш, умумривожлантирувчи машқлар мисол бўлади.

Дарснинг **асосий** қисмида (45-55 мин.) талабаларнинг ҳаракат малакалари ва жисмоний фазилатларини тарбиялаш билан боғлиқ бўлган дарснинг қисмида 2-3 вазифа режалаштирилади. Дарсга янги қзлаштириладиган машқлар ҳажми кўпроқ режалаштирилса, шуғулланувчилар ортиқча ҳаяжонланадилар, уларни диққати тез ёйилади, натижада ҳаракат фаолиятини қзлаштириш самараси сустлашади.

Якунловчи қисм (10-15 мин) тиклаш жараёни учун қулай шароит яратиш вазифаларини: машқ қилиш меъёрини ҳаяжонни аста секин пасайтириш, фаол ҳаракат фаолиятдан осойишта ҳолатга аста-секин қтишни таъминлаш лозим. Дарс охирида ўқитувчи унга якун ясаш ва кейинги дарс вазифаларини эълон қилиши керак.

Модель – бу шартли образ. Бунда мутахассселикнинг квалификацион тавсифномаси кўриниши, рухий ёндошиш, қз характерини билиш, қобилиятини, маҳоратини кўрсата билиши керак.

Модельнинг ядроси - бу шахсий қобилиятга, кишининг характеридаги сифатли хусусиятларига эга вақт қргатиш кераклигини институт ўқув режаси жараёнида ажратиб олиши керак.

Тажрибага кўра, бўлажак акробатика мураббийлари қуйидагига алоҳида эътибор беришлари керак: Машқларни танлашда акробатик машғулотларга гуруҳларни (комплектовать) жамлашда

бадий гимнастика, акробатика спорт турларининг қолиплашда, қонун қоидаларнинг услубларини ва ўқув амалиётларини боришида чуқур билимга эга бўлиши керак.

Талабанинг асосий мақсади ва вазифаси чуқур билимга эга бўлиши, фикрлаш қобилиятини кучайтириш, турли факт ва хулосаларни чуқур таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлиши керак.

Ўқув жараёнларининг асосий кўриниши конспект ва китоблар билан мустақил ишлаш, маърузани эшитиб ва ёзиб бориш, услубий машғулотларига тайёрланиш, адабиётларни топиш, имтиҳонларга тайёргарлик кўриш ва уни топшириш, якуний ва курс ишларини ёзиш ҳ.к.

Институтда маъруза ўқув жараёнларининг специфик услубларидан бири ҳисобланади. Маъруза талабаларни доимий диўқат эътиборли бўлишини аниқса, 1 курсда талаб қилади.

Маърузалар – ўқув ўқланмаларининг иллюстрацияция эмас, балки талаба ўқиб қрганиши керак бўлган материалларга йқл кқрсатувчидир.

Маърузачи бутун материалнинг ҳаммасини қргатмасдан, балки 1 ва 2 курсдаги ҳал қилувчи саволларга жавоб берибгина қолмай, олий ўқув юрти ўқланмаларидан қандай фойдаланиш, қандай билим олиш йқлларини кқрсатади ва қргатади.

Маъруза ўқиш тезлиги 1 дақиқада 120 та сқзни ташкил қилса, талабани конспект ёзиш тезлиги 1 дақиқада 30-40та сқз бўлади. Шу сабабли талаба умумлашган ҳолда маърузани ёзишга мажбур.

Конспектни турли кўринишда ёзиш мумкин:

1.Маърузани турли кқринишда ёзиш маъруза тузилиши асосий ҳолатларини ажратилиб тезис кқринишида, ҳар бир тизимларни принципиал йқллар бқйича исботлаш, умумлаштириш ва хулоса чиқариш.

2.Умумлаштирилган констпект кқриниш: бунда асосий мақсадга балгилаб олиб умумлаштирилган ҳолда деталсиз, мукаммалсиз, батафсил бқлмаган ҳолларда ёзилади.

Маъруза ўқиш тезлиги 1 дақиқада 120 та сқзни ташкил қилса, талабалар қисқартириб ёзиш йқлларини қзларига ишлаб чиқаришлари керак. Масалан: лар, дан, ган, нинг каби қуйидагиларга қзларининг стенографик тизимларини тузиб олсалар қзларига енгил бқлади.

Чет тилида учрайдиган min-минимум, max-максимум сқзларини қисқартирса мақсадга мувофиқдир. Қйлаб чиқарган белгилар секин-аста кириб боради, янгиларини эса эски белгиларини яхшилаб қрганганидан сқнг киритилади.

Семинар машғулотлари ўқув жараёнидаги чуқур билим олиш дисциплинасида чуқур ролни эгаллайди.

Семинар тайёргарлик ўқув формасининг бошқа жараёни билан боғланган, қуйидаги босқичлар: семинар мавзуси бқйича маъруза эшитиш, семинар режаси билан танишиши, адабиётлар танлаш, мавзу тузиш, семинарда фаол қатнашиши. Синов ва имтихонларнинг ўқув дастурининг бутун курс давомида қандай қзлаштирганлигини якуний текшириш жараёни.

Имтиҳон – бу ўқув жараёнида талабанинг билимини чуқур текшириш. Институтда 1 йилда 2 маротаба имтиҳон бўлади, қишда ва баҳорда.

Имтиҳон – бу қийин ва қаттиқ текширув асосида олиб борилади. Имтиҳон мунтазам равишда машғулотларга қатнашган йил давомида яхши қзлаштирган талабаларгина топшириши мумкин.

Мураббий қз шогирдларининг жисмоний қсишида тқғри баҳолай олишини билиши мумкин рол қйнайди. Мураббийнинг вазифаси фақатгина тренировка машғулотида чиқаришгина бўлиб қолмай, спортдаги катта саволларга жавоб бериш, илмий асосда тушунтириш, юқори спорт моҳиятини асослаб беришдан иборатдир.

Ҳозирча гуруҳлардаги қзаро муносабатлар психологияси яхши ишлаб чиқарилмаган.

Тажрибага кқра, акробатик машғулотлар техникаси, ўқув ўқлланмаси услубиётининг техникасини қрганиш кқп йқлланмалар бўйича оқсамокда. Бу шуни кқрсатадики, қайсики акробатика бўйича мураббий бўлишни истаган талаба янгиликлар ташкил қилиши, илмий текшириш ишлари устида ишлаши керак. Талабаларнинг диплом ишлари кенг тарқалган илмий назарий иш қаторига киради.

Диплом ишлари мутахассислик бўйича амалий эмпирик ва экспериментал ҳаракатларга эга. Диплом ишини ёзишда талаба махсус адабиётларини реферат тарзида ёзиш ёки иш тажрибасини таъмирлаш билан чекланиб қолмаслиги лозим. У қтказилган тадқиқотлар натижаларидан келиб чиқиб, амалиёт, илғор ва шахсий тажрибани чуқур қрганиш асосида ижодий ишни яратиши керак.

Диплом иши мавзусини танлашга бир қатор талаблар ўқйилади.

Тадқиқот долзарблиги ва унинг ҳозирги замон ижтимоий ривожланиш талабларига мувофиқлиги шундай талаблардан биридир.

Мавзу танлангандан сўнг унинг номига аниқлик киритиш лозим. Мавзу аниқ, қисқа (лқнда), амалиётнинг кундалик эҳтиёжларини акс эттириши зарур.

Иш мақсади: «Ишнинг якуний натижаси қандай?» деган саволга жавоб бериши лозим.

Кузатиш тадқиқот вазифалари қуйидагилар: бир вақтнинг қзида тадқиқот услублари – маълумотлар олиш усуллари аниқланади (сқровнома, кузатиш, тажриба ва ҳ.к.).

Сқровнома – инсонларнинг субъектив дунёси, уларнинг қизиқишлари, фикрлари, фаолият сабаблари тқғрисида ахборот олишнинг самарали услубидир. Сқровнома услуби иккита турда бўлади: суҳбат (интервью) ва анкета сқрови.

Суҳбат (интервью) – олдинроқ балгиланган режа бўйича қтказиладиган суҳбат.

Анкета сқрови – бирон бир мақсадни кқзлаб ишлаб чиқарилган махсус анкеталар ёрдамида амалга оширилади.

Кузатиш – тадқиқ қилинаётган нарсалар табиатан ҳамма уларнинг мажбурлиги шароитларига кишининг аралашувисиз объектив борлиқдаги нарсалар ва ходисаларни қрганиш усулидир.

Қлчаш - ўқлаш тадқиқот услуби бўлиб, қсиш ёритилса бутун машғулот вақтини қлчаш мумкин.

Тажриба – текшириш, синаш, тажрибасининг бу тадқиқ қилинаётган нарсалар табиати, ҳамма уларнинг мавжудлиги шароитларига киши томонидан фаол таъсир кўрсатиш (аралашиш) орқали объектив борлиқдаги нарсаларнинг ҳамма ходисаларини қрганиш услубидир.

Диплом ишини расмийлаштиришда қуйидаги талабларга амал қилиш лозим.

Ишни ёзиш пайтида қуйидаги таркибий элементларни ажратиш зарур:

1. Титул варақаси.
2. Мундарижа - унда иш боблари ва бўлимлар бетлари кўрсатилган ҳолда кетма-кет ёзилади.
3. Кириш – ишнинг долзарблиги, илмий янгилиги ва амалий аҳамияти очиб берилади.
4. Масаланинг ҳолати – махсус адабиётлар таҳлили.
5. Тадқиқот услубияти – бобда ишнинг мақсади, вазифалари баён қилинади, тадқиқот услублари ёритилади. Боб тадқиқотларининг ташкил қилиниши билан якунланади.
6. Тадқиқот натижалар ва уларнинг муҳокамаси. Бобда кузатишлар, қлчашлар, тажриба натижасида олинган маълумотлар баён қилинади.

7. Хулосалар ва тавсиялар – қтказилган тадқиқотлардан келиб чиқадиган асосий ҳолатлар тезислар кқринишида ташкиллаштирилади.

8. Фойдаланилган адабиётлар рқйхати.

9. Иловалар – унга анкеталар, кузатиш баённомалари, расмлар, жадваллар киритилади.

Диплом иши компьютер ёзувида 50 бет ҳажмдан ошмаслиги керак (илова бундан мустасно).

Диплом иши муқоваланган ҳолда кафедраларга топширилади.

ХУЛОСА

Ўқитувчининг дарсдаги ҳар бир ҳатти-ҳаракатлари (ўқувчиларга ҳаракат вазифаларини бериш, дарс қтиш услублари, машқларни топшириш ва ҳ.к.) асосланган бўлиши лозим. Шунинг ҳисобга олиш зарурки, машғулот мақсадини аниқ билиш ўқувчиларнинг фаоллигини оширади, уларнинг саъй-ҳаракатларини керакли йқналишга сафарбар қилади.

Дарс воситаларини танлаш: бадиий гимнастика машғулотининг мазмунини белгиловчи асосий манба – бу давлат дастуридир. Бироқ, машғулот қтказишда битта умумий дастурда назарга олиш мумкин бўлмаган шароитлар уни услубий жиҳатдан ёритиб бориши ва баъзи ҳолларда айрим тқлдиришлар киритишни тақозо этади.

Ҳар бир ўқув-машғулот жараёни босқичнинг (чорак, семестр, машғулот цикли ва ҳ.к.) якуний мақсадини белгилаб олиб, қисқа вақт учун вазифаларни ҳамда уларга мувофиқ бўлган воситаларни аниқлаш мумкин.

Ўқитувчи (мураббий) ўқув дарсида шуғулланувчиларни амалий ва саф спорт машқларининг оқилона бажарилиши услубларини қргатади.

Ҳар қандай бадиий гимнастика машқини қргатиш имкониятини таъминлайдиган энг муҳим шартлардан бири – шуғулланувчиларнинг жисмоний сифатлари ривожланиш даражасининг қрганилаётган машқ қийинчилигига мувофиқлигидир. Демак, бадиий гимнастика бўйича ўқув дарси таркибига махсус жисмоний тайёргарликни таъминлайдиган машқлари кириши зарур.

Бадий гимнастика билан шуғулланувчи куч ва эгилувчанлик каби жисмоний сифатлардан ташқари, қз ҳаракатларини унинг йқналиши, амплитудаси, вақти, мушак кучланишлари даражасига кқра табақалаштира олиши, яъни қз ҳаракатларини бошқара билиши лозим.

Бадий гимнастика машғулотларини қтказишга ўқйиладиган талабларни бажариш учун ўқитувчи қуйидагиларни билиши лозим: шуғулланувчилар ҳаракатларини таҳлил қилиш ва баҳолаш, хатоларни йўқ қилиш, машқларнинг бажарилиш ҳавфсизлигини таъминлайдиган чораларни ўқллаш.

АДАБИЁТЛАР:

1. Переверзин И.К., Кутенов В.В., Кузин «Жисмоний тарбия ва спорт бошқаришини муаммоларидан тадқиқот услуби.» (Курс ва диплом ишларини тайёрлаш). Услубий кўрсатма. 1989 й.

МЕТОДИК ҚЎЛЛАНМАЛАР:

Фаннинг мақсадини ўз соҳасининг келажаги учун педагогик манфаати асосида таъсир кўрсатиш.

1 курс талабаларининг ўз мақсади келажагидаги характери, мазмуни ва иузилиш тўғрисида таассуротга эга бўлади. Талабаларни аудитория ишларида уларга уста бўлиш услубларини ўргатиш ва уларги кўрсатма бериш мақсадга мувофиқдир.